

Prinsipper for samfunnsansvarlig leverandøradferd

Gjeldende fra: 01.09.2018

KLPs prinsipper for samfunnsansvarlig leverandøradferd

Godkjent av: Konsernsjef i KLP

Dato: 06.08.2018

Gjeldende fra: 01.09.2018

KLPs visjon er å være den beste partner for dagene som kommer. Samfunnsansvar er en del av dette; KLP skal forvalte og utvikle verdier for dagens og fremtidens generasjoner. Til grunn for dette ligger våre verdier: åpen, tydelig, ansvarlig og engasjert, som forteller om hvordan vi skal opptre, og hvilke prinsipper vi legger til grunn for samfunnsansvarlig leverandøradferd.

Vi vil prioritere leverandører som kan dokumentere at de tar samfunnsansvar i egen virksomhet og i sine innkjøp. Prinsippene har som formål å sikre at KLP respekterer grunnleggende krav til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø og virksomhetsstyring i hele vår virksomhet. I dette inngår også et ansvar og interesse for å jobbe for at de vi handler med respekterer samme krav. Dette ønsker vi å gjøre i samarbeid og dialog med våre leverandører og samarbeidspartnere.

KLP skal unngå handelspartnere som har aktiviteter i land som er pålagt handelsboikott av FN eller norske myndigheter. KLP skal ikke kjøpe varer eller tjenester fra selskaper som er utelukket fra KLPs investeringer. Hvilke selskaper dette gjelder er til enhver tid publisert på www.klp.no. Gjeldende innkjøpsavtaler med et selskap som i avtaleperioden blir utelukket fra KLPs investeringer, må vurderes særskilt i det enkelte tilfellet.

Samfunnsansvarlige innkjøp

Innkjøp til KLPs virksomheter utgjør en viktig del av hvordan vi utøver vårt samfunnsansvar. Derfor har vi tydelige prinsipper, som viser hvilke krav og forventninger vi stiller til våre leverandører.

Våre leverandører er ansvarlige for å etterleve prinsippene presentert her, i hele sin virksomhet, inkludert morselskap, datterselskaper, eller andre enheter som gjennom en organisasjonsmessig tilknytning kan identifiseres med leverandøren.

Vi vil i tillegg kunne stille konkrete krav til samfunnsansvar eller miljø tilpasset det enkelte innkjøp eller bransje. Slike krav inntas i avtalen mellom leverandøren og KLP, og gjelder i tillegg til prinsippene presentert her.

Kravet til etterlevelse gjelder også for leverandørens underleverandører som direkte bidrar til leveransen til KLP, og KLP forventer at våre leverandører videreformidler sine egne krav og forventninger til disse. KLP forventer videre at våre leverandører arbeider systematisk med samfunnsansvar overfor øvrige underleverandører, og er bevisst sitt samfunnsansvar i egne innkjøp.

Forventningen til omfang og nivå for dette arbeidet vil avhenge av leverandørens størrelse og bransje, samt forhold i den enkelte leveransekjede.

Våre prinsipper

KLPs mål er at alle varer og tjenester som leveres til KLP, er fremstilt under forhold som er forenlige med våre prinsipper, angitt nedenfor. Dette bygger på sentrale FN-konvensjoner, ILO-konvensjoner, OECDs retningslinjer for flernasjonaleselskaper og nasjonal arbeidslovgivning på produksjonsstedet. Der hvor nasjonale lover og reguleringer dekker samme tema som disse retningslinjene, skal den høyeste standarden gjelde.

1. **Menneskerettigheter og arbeidsforhold**

A. **TVANGSARBEID OG SLAVEARBEID**

- Det skal ikke forekomme noen form for tvangsarbeid, slavearbeid eller ufrivillig arbeid.
- Arbeidere skal ikke måtte levere depositum eller identitetspapirer til arbeidsgiver, og skal fritt kunne avslutte arbeidsforholdet med rimelig oppsigelsestid.

B. **FAGORGANISERING OG KOLLEKTIVE FORHANDLINGER**

- Arbeidere skal uten unntak ha rett til å slutte seg til eller etablere fagforeninger etter eget ønske, og til å forhandle kollektivt. Arbeidsgiver skal ikke blande seg inn i, hindre eller motarbeide fagorganisering eller kollektive forhandlinger.
- Fagforeningsrepresentanter skal ikke diskrimineres eller hindres i å utføre sitt fagforeningsarbeid.
- Dersom retten til fri organisering og/eller kollektive forhandlinger er begrenset ved lov, skal arbeidsgiveren legge til rette for, og ikke hindre alternative mekanismer for fri og uavhengig organisering og forhandling.

C. **BARNEARBEID**

- Leverandøren skal ikke benytte barnarbeid. Med “barnarbeid” menes arbeid utført av barn og andre unge personer, med mindre arbeidet likevel anses som akseptabelt i henhold til ILOs konvensjon C 138. Med “barn” forstås her enhver person under 15 år, med mindre relevant lovgivning angir en høyere minstealder for fullføring av obligatorisk skolegang eller for adgang til sysselsetting, hvor i tilfelle den høyere minstealderen skal gjelde. Hvis det likevel fremkommer at det benyttes barnarbeid på leverandørens område, skal leverandøren umiddelbart iverksette tiltak for å korrigere situasjonen i samsvar med hva som er til barnets beste.
- Leverandøren skal sikre at personer under 18 år ikke utfører risikabelt arbeid. Med “risikabelt arbeid” menes blant annet arbeid som utsetter barn for fysisk, psykisk eller seksuelt misbruk eller overgrep, arbeid under jorden, under vann, i farlig høyde eller på innelukkede steder, arbeid med farlige maskiner, farlig utstyr eller verktøy, eller som omfatter håndtering eller transport av tung last, eksponering for farlige stoffer, kjemikalier, prosesser, temperaturer, støynivåer eller vibrasjoner, eller spesielt krevende forhold som langvarig arbeid, nattarbeid eller arbeid der barnet på urimelig måte må oppholde seg hos leverandøren.

D. **DISKRIMINERING**

- Det skal arbeides for å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og andre vesentlige forhold ved en person.
- Det skal ikke forekomme diskriminering som følge av fagforeningsarbeid eller politisk tilhørighet. Leverandøren skal respektere arbeidstagerens rett til å opprette, og velge om man ønsker å være medlem i fagforeninger og eventuelt andre foreninger.

E. **BRUTAL BEHANDLING**

- Fysisk mishandling eller avstraffelse, eller trussel om fysisk mishandling er forbudt. Det samme gjelder seksuelt eller annet misbruk og andre former for ydmykelser.

F. **HELSE, MILJØ OG SIKKERHET**

- Det skal arbeides for å sikre arbeidere et sikkert og sunt arbeidsmiljø. Farlige kjemikalier og andre stoffer skal håndteres forsvarlig. Nødvendige tiltak skal iverksettes for å forhindre og

minimere ulykker og helseskader som resultat av, eller relatert til, forhold på arbeidsplassen.

- Arbeidere skal ha jevnlig og dokumentert opplæring i helse og sikkerhet. Helse- og sikkerhetsopplæring skal gjentas for nyansatte og omplasserte arbeidere.
- Arbeidere skal ha tilgang til rene sanitærfasiliteter og rent drikkevann. Hvis relevant, skal arbeidsgiver også besørge tilgang til fasiliteter for trygg oppbevaring av mat.
- Hvis arbeidsgiver tilbyr losji, skal dette være rent, sikkert, tilstrekkelig ventilert og med tilgang til rene sanitærfasiliteter og rent drikkevann.

G. LØNN

- Lønn til arbeidere for en normal arbeidsuke skal minst være i tråd med nasjonale minstelønnsbestemmelser eller bransjestandard, den høyeste gjelder. Lønnen den ansatte har skal alltid være tilstrekkelig til å dekke grunnleggende behov, samt noe utover dette.
- Lønnsforhold og utbetaling av lønn skal være skriftlig avtalefestet før arbeidet påbegynnes. Avtalen skal være forståelig for arbeideren.
- Disiplinærsaker skal håndteres på en rettferdig måte, og skal skje etter vedtatte prosesser for dette, der de ansattes rettigheter blir ivaretatt.

H. ARBEIDSTID

- Arbeidstiden skal være i tråd med nasjonale lover eller bransjestandard, og ikke overstige arbeidstid i samsvar med gjeldende internasjonale konvensjoner. Normal arbeidstid per uke skal vanligvis ikke overstige 48 timer.
- Arbeidere skal ha minst én fridag per 7 dager.
- Anbefalt maksimum overtid er 12 timer per uke, dvs. samlet arbeidstid på 60 timer per uke. Unntak fra dette kan aksepteres dersom det er regulert av en kollektiv avtale eller nasjonal lov.
- Arbeidere skal alltid ha overtidstillegg ved arbeidstid over normal arbeidstid (se punkt 8.1 over), minimum i tråd med gjeldende lover.

I. REGULÆRE ANSETTELSE

- Forpliktelser overfor arbeidere, i tråd med internasjonale konvensjoner, nasjonale lover og regler om regulære ansettelser skal ikke omgås gjennom misbruk av korttidsengasjementer, underkontraktører eller andre arbeidsrelasjoner.
- Alle arbeidere har krav på arbeidskontrakt på et språk de forstår.
- Lærlingprogram¹ skal være klart definert med hensyn til varighet og innhold.

¹ Se særlige seriositetsprinsipper for bygg og anlegg i siste avsnitt i dokumentet.

2. Miljø og marginaliserte befolkningsgrupper

A. MILJØ

- Tiltak for å redusere negative effekter på helse og miljø i hele verdikjeden skal gjennomføres gjennom minimering av utslipp, fremme effektiv og bærekraftig ressursbruk, inkludert energi og vann og minimering av drivhusgassutslipp i produksjon og transport. Miljøet på produksjonsstedet skal ikke overutnyttes eller forringes.
- Nasjonal og internasjonal miljølovgivning og -reguleringer skal overholdes og relevante utslippstillatelser skal innhentes.

B. MARGINALISERTE BEFOLKNINGSGRUPPER

- Produksjon og bruk av naturressurser skal ikke bidra til å ødelegge ressurs- og inntektsgrunnlag for marginaliserte befolkningsgrupper, for eksempel ved å beslaglegge store landarealer, uforsvarlig bruk av vann eller andre naturressurser som befolkningsgruppene er avhengig av.

3. Etisk og ansvarlig virksomhetsstyring

A. ØKONOMISK KRIMINALITET

- Leverandøren skal overholde all relevant lovgivning relatert til økonomisk kriminalitet, herunder bestikkelser, korrupsjon, svindel og all annen forbudt forretningspraksis.
- Leverandøren skal ikke tilby, love eller gi en utilbørlig fordel, tjeneste eller belønning til noen offentlig ansatt, internasjonal organisasjon eller annen tredjepart. Dette gjelder uansett om den utilbørlige fordelten blir tilbudt direkte eller gjennom en mellommann.

B. HVITVASKING OG TERRORFINANSIERING

- Leverandøren skal ta avstand fra alle former for hvitvasking og terrorfinansiering, og skal etablere tiltak for å unngå at virksomhetens finansielle transaksjoner benyttes til slike formål.
- Leverandøren skal ta skritt for å forhindre at andre benytter leverandørens økonomiske transaksjoner til å hvitvaske penger.

C. PERSONVERN

- Leverandøren skal etterleve det til enhver tid gjeldende personvernregelverk. All persondata- og informasjon skal behandles trygt, og ikke utleveres uten tillatelse.
- De ansatte hos leverandøren har taushetsplikt.

D. VARSLING

- Leverandøren skal ha forsvarlige rutiner for varsling.
- Ansatte skal kunne varsle om forhold på arbeidsplassen relatert til brudd på lover og regler, interne retningslinjer og reglement, og hva som er alminnelig oppfatning av etisk forsvarlig og akseptabelt.
- Leverandørens ansatte skal også kunne varsle om forhold de blir kjent med på arbeidsplassen og som innebærer at en arbeidstaker blir utsatt for feil og mangler som kan gå utover liv og helse, forhold som kan føre til skade eller sykdom, samt trakassering, mobbing eller diskriminering.

E. BRUDD PÅ KONKURRANSELOVGIVNING

- Leverandøren skal ikke under noen omstendigheter forårsake eller medvirke til brudd på alminnelige eller spesielle konkurransereguleringer, for eksempel ved å delta i ulovlig

prissamarbeid, ulovlig markedsdeling eller annen atferd i strid med relevant konkurranselovgivning.

F. LEDELSES- OG STYRINGSSYSTEM

- KLP understreker viktigheten av at leverandør har ledelses- og styringssystemer som støtter implementeringen av samfunnsansvar, inkludert miljø, i forretningen og stiller krav til samfunnsansvar i leverandørkjeden. Systemet bør være tilpasset bedriftens størrelse, form og risikobilde. Med dette menes at selskapet har retningslinjer, at disse er kjent, at selskapet har utpekt en ansvarlig for implementering og oppfølging, og at det kan vises til hvor varer og tjenester er produsert eller utført.

G. GAVER, PERSONLIGE FORDELER OG REPRESENTASJON

- Ansatte i KLP skal ikke tilbys gaver eller andre type fordeler av KLPs leverandører og samarbeidspartnere som kan påvirke eller være egnet til å påvirke deres vurdering eller handlinger.
- KLP eller våre ansatte skal aldri tilbys ulovlige eller urettmessige pengegaver eller andre godtgjørelser for å oppnå forretningsmessige eller private fordeler for seg selv eller andre.

4. Etterlevelse og oppfølging av KLPs prinsipper

A. IMPLEMENTERING HOS LEVERANDØREN

- Leverandøren skal, på ledernivå, utpeke en eller flere person(er) med ansvar for at prinsippene faktisk etterleves og følges opp systematisk, på en slik måte som er relevant for leverandørens størrelse og risiko.
- Forhold hos leverandøren, som strider mot prinsippene presentert over, skal det utarbeides forbedringsplaner for, som gjøres kjent for KLP.

B. RAPPORTERING OG INFORMASJON

- Ut over de krav KLP stiller i den enkelte kontrakt med den enkelte leverandør, oppfordres leverandøren til offentlig å rapportere status på disse prinsippene.

C. REGELBRUDD

- Dersom leverandøren blir kjent med avvik fra prinsippene i egen virksomhet eller hos underleverandører som er vesentlige for leveransen til KLP, skal KLP underrettes om forholdet.
- Alvorlige faktiske brudd eller mistanke om brudd på disse prinsippene skal meldes gjennom KLP-konsernets eksterne varslingsløsning².

D. OPPFØLGING OG KONTROLL

- Leverandøren skal følge de kriteriene som er satt i avtalen, og levere ansvarlig og i henhold til det forventede. Hvis dette ikke er mulig avbrytes samarbeidet og leverandøren vil ikke bli engasjert igjen med mindre den oppfyller gjeldende krav.

² <https://www.klp.no/kontakt-oss/kritikkverdige-forhold-1.38521>

Seriøsitetsprinsipper for bygg og anlegg

KLP-konsernets aller største innkjøp er knyttet til bygg og anlegg, gjennom vår eiendomsvirksomhet. For denne typen av innkjøp har vi i tillegg til de generelle prinsippene over, som gjelder for alle våre leverandører, vedtatt særlige seriøsitetsprinsipper.

KLP er opptatt av å jobbe for anstendige arbeidsforhold og rettferdig konkurranse. Dette gjelder i alle bransjer, men har historisk vært utfordrende i bransjen bygg og anlegg. Derfor vil KLP jobbe for:

- Å bruke fast ansatte eller evt. arbeidskontrakter som sikrer disse tarifflønn mellom etterfølgende oppdrag
- Å bruke faglærte håndverkere i minst 50 prosent av arbeidede timer
- Å bruke lærlinger i minst 10 prosent av arbeidede timer
- Å bruke maksimalt to ledd underleverandører
- At de mest sentrale personene i prosjektet gjør seg godt forstått på norsk, dette på grunn av sikkerhet
- Å stille krav om HMS-kort fra dag én og system for elektronisk mannskapsoppfølging
- Å få leverandøren til å stille nødvendige ressurser og dokumentasjon til disposisjon for KLP

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

Org. Nr. 938 708 606
PB. 400 Sentrum, 0103 Oslo
Tlf.: 55 54 85 00
www.klp.no/pensjon

HOVEDKONTOR

Dronning Eufemiasgate 10, Oslo
Tlf.: 22 03 20 00
Faks: 22 03 39 41

